

Nr 95.

Av herr Persson, Ivar m. fl., om anslag till Svenska dramatikers studio.

Trots tillfällig ljusning visar landsbygden tendens att i allt större utsträckning avfolkas. Detta ur inte bara landsbygdens utan hela landets synpunkt bekymmersamma faktum grundas inte minst på omständigheten, att landsbygdens befolkning i sitt slitsamma arbete icke nöjaktigt beredes tillfälle till den avkoppling och stimulans som delaktighet i kulturellt betonad förströelse och samvaro utgör. Framför allt är landsbygdens teaterliv vanlottat. Belägg härför utgör det faktum att under år 1947 omkring 4 miljoner kronor tillerkändes teaterverksamheten i riket varav 3 170 000 kronor kommo på sex städers lott, medan blott 852 000 kronor tillerkändes hela det övriga landet.

Under de senaste åren har dock en teaterturnéverksamhet även till den egentliga landsbygden kommit till stånd. Som exempel torde böra nämnas att under 1948 i samarbete mellan Svenska landsbygdens ungdomsförbund (SLU) och Svenska dramatikers studio (Dramatikerstudion) två experimentellt betonade teaterturnéer till landsbygdens småorter genomförts. Turnéerna kommo till stånd till stor del i syfte att klarlägga den dubbla frågan om dels behovet av scenkonst på landsbygden och dels möjligheterna för utförande av sådan även på de mindre platser och i sådana lokaler som tidigare icke kommit i åtnjutande av mera allvarligt syftande teater. Därvid har utröntts att ett verkligt intresse för teater finns på landsbygden. Lokalerna ha veckor i förväg varit utsålda, och av köernas deltagare ha många nödgats vända utan att ha fått biljett. Från många av dessa mindre orter upplyses att man utan risk skulle kunnat spela ytterligare en eller två gånger med samma program.

Tekniskt och konstnärligt ha också nämnda turnéer, trots de många gånger ytterst begränsade scenmöjligheterna, blivit stora framgångar. Då platsantalet i landsbygdens samlingslokaler emellertid är mycket lågt och biljettpriserna icke få sättas för höga, blir dock följderna att intäkterna vid dessa turnéer bli förhållandevis små. Detta framgår särskilt vid jämförelse mellan dessa bygdeföreställningars blygsamma bruttoinkomster och de fasta teatrarnas liksom Riksteaterns kassor. Att fördenskull sänka standarden på landsbygden, där just stimulansen och den goda repertoaren behövs mer än på andra håll, har heller icke ansetts tillrådligt, utan nämnda bygdeturnéer ha, enligt pressens enstämmiga omdöme, hållits på en förnämlig kulturbildande nivå. Vidare kan nämnas att också Arbetarnas bildningsför-

bund (ABF) vårsäsongen 1949 startat en liknande försöksverksamhet i samarbete med Dramatikerstudion.

Som en fortsättning på denna av statsmakterna understödda turnéverksamhet på landsbygden föreslå undertecknade, att en ny form av kontinuerlig bygdeteaterverksamhet prövas i vissa av de landsdelar där landsbygds-turnéerna genomförts och visat sig fylla ett behov. Verksamheten bör till centrum ha en tätort med disponibel, enkel men ändamålsenlig scen, men i huvudsak turnéra till småorterna i ett kringliggande område. Verksamheten skulle per år omfatta fyra månaders turnéverksamhet, föregången av 25 repetitionsdagar. Sju skådespelare och en elev torde behöva engageras. Repertoaren bör omfatta fyra à fem program, och cirka 140 föreställningar ges per år. (Se f. ö. nedanstående kalkyl.)

Detta försök med en rörlig länsteater skulle omfatta Hallands, Kronobergs, Skaraborgs län samt södra delen av Älvsborgs län. I denna landsdel har nämnda turnéverksamhet bedrivits, och befolkningen där har framfört upprepade önskemål att få återkommande teaterföreställningar även i de mindre orter, som f. n. sakna möjlighet till kontakt med sådan konstutövning. Centrum för verksamheten kan lämpligen förläggas till Växjö eller Halmstad.

Verksamheten bedrivs i intimt samarbete mellan teatern och länens myndigheter, organisationer och befolkning. Som lokalarrangörer på de olika platserna torde lämpliga intresserade organisationer stå. Ansvaret för verksamheten utövas av teaterföretagets styrelse jämte förslagsvis av respektive landsting utsedda representanter.

Stöd till en sådan teaterverksamhet bör till en början ges för en säsong, varunder erfarenhet vinnes om arrangemangets livsduglighet. Dylik modell till bygdeteater bör på så sätt ge möjlighet till positivt bedömning för senare utbyggande av den av landsbygdens publik krävda bygdeteatern.

Slutligen bör även beaktas det stora och befruktande inflytande på amatörteatern, som dylik till bygden knuten yrketeaterverksamhet skulle utöva. Närmande mellan yrkes- och amatörteatern är högeligen önskvärd, men har av många skäl hittills icke kunnat realiseras, utan väntar i likhet med många andra teaterfrågor på landsbygden på sin lösning.

Den praktiska utformningen av denna experimentella teaterturnéverksamhet bör överlämnas åt ett kunnigt, ideellt betonat teaterföretag, varvid skickliga artister kunna beredas tillbörligt inflytande över verksamhetens konstnärliga gestaltning. Svenska dramatikers studio, som åtnjuter stats- och kommunalt understöd, uppfyller enligt undertecknades mening dessa fordringar och bör lämpligen komma i fråga. Studion har enligt fackmännen under sin tioåriga verksamhet gjort sig känd som en välskött och ur flera synpunkter värdefull teaterinstitution. Den har också som tidigare nämnts god erfarenhet av teaterverksamhet just på sådana småplatser och i bristfälliga lokaler varom här skulle bli fråga. Företaget har utan tvivel med sina nyssnämnda turnéer utfört en pionjärgärning i fråga om att tillgodose landsbygden med teater och bör utan tvekan få fortsätta denna verksamhet. Studion disponerar vidare lokaler i Stockholm och har enligt uppgift viss scen-

apparatur och annan rekvisita som torde kunna komma till användning även i detta fall. Bokföring etc. under kontroll bl. a. av staten utsedd revisor kan lämpligen ordnas som hittills.

För täckande av den enligt nedanstående ekonomiska kalkyl uppkomna bristen under det första, experimentartade spelåret äskas ett anslag av statsmedel på 90 000 kronor. Därvid har beräknats i genomsnitt 500 kronor i biljettintäkter på de 140 föreställningarna. Statsanslaget per föreställning blir kronor 642: 02. Kalkylen har i sin helhet följande utseende:

Utgifter (för 165 dagars teaterverksamhet enligt uppgjord plan, varav 25 repetitionsdagar):

	per speldag	totalsumma
7 skådespelare och en elev:		
1 skådespelare (gäst)	100	
1 » »	100	
1 »	65	
1 »	55	
1 »	55	
1 »	50	
1 »	50	
1 elev »	35	510
		71 400
Repetitionslöner för 8 skådespelare under 25 dagar à 17 kronor per person och dag		3 400
10 semesterdagar à 390:—		3 900
1 inspicient	40	5 600
Direktör	40	5 600
Administration (165 dagar)	40	6 600
Regi		5 000
Dekorartister		4 000
Dekormaterial (fem pjäser)		4 000
Buss och ensemblens resor från och till repliteaterplatsen, transporter etc.		12 500
Reklam		3 000
Rekvisita		1 000
Repetitionshyror under 25 dagar		1 000
Lokalkostnader, scenarbetare etc. ca	150	21 000
Tantiem på beräknad bruttointkomst		4 200
Oförutsedda utgifter		7 800
		Sa 160 000

Inkomster:

140 föreställningar à 500 kronor	70 000
Underskott att täckas av statsmedel	90 000
	Sa 160 000

Därjämte torde det, sedan verksamheten kommit i gång, finnas stora möjligheter till stöd från landsting och andra lokala institutioner och organisationer.

Undertecknade få sålunda anhålla,

att riksdagen måtte besluta att till Svenska dramatikers studio anvisa ett anslag för budgetåret 1949/50 på 90 000 kronor att användas till experimentell bygdeteaterverksamhet i enlighet med vad som ovan skisserats.

Stockholm i januari 1949.

Ivar Persson.

B. A. Nilsson.

Gärda Svenson.

S. G. W. Wahlund.